

УДК 94 (420) : 497.1 «1991/2015»

ПОЛІТИКА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЩОДО ПРОБЛЕМИ КОСОВО (1991-2015 рр.)

Олександр Павленко

Київський славістичний університет,
04211, м. Київ, вул. Мате Залки, 10-г,
email: asaturov555@ukr.net

Радикальні геополітичні зміни, які на Балканах були започатковані внаслідок розпаду колишньої Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія, залишаються вагомим фактором дестабілізації Європи. Зазначені процеси становлять суттєвий науковий і практичний інтерес з огляду на продовження домінування у сучасних міжнародних відносинах, поряд з тенденціями глобалізації, локалізації та спроб відокремлення малих і середніх націй від багатонаціональних (федеративних) держав.

Зважаючи на актуальність зазначеної проблеми, предметом розгляду у цій статті є процес формування та реалізації політики Російської Федерації щодо відокремлення Косово від Сербії. Розглянемо проблематику еволюції політики Кремля щодо проблеми Косово від періоду розпаду Югославії, відокремлення Косово від Сербії та до середини 2010-х років. За цей час у Росії змінилось три президенти: Борис Єльцин (1991-1999), Володимир Путін (1999-2007 – перші два терміни у Кремлі), Дмитро Медведєв (2008-2012) та від 2012 р. і донині третій термін Володимира Путіна.

Питання, які розглядаються у цій статті, перебувають у центрі уваги російської історіографії. Нам не вдалося виявити праць російських вчених балканістів, або мемуарів представників російської політичної еліти, в яких не відстоювалась великодержавна парадигма сприйняття югославської та косовської проблематики. Зокрема, у монографії Є. Гуськової «Історія югославської кризи» проведені паралелі між розпадом Югославії та СРСР, а конфлікт у Косово, на її думку, є прямою аналогією з чеченським конфліктом у РФ [2,

с. 18]. Є. Пономарьова у монографії присвяченій дослідженню політичних тенденцій розвитку балканських народів після розпаду Югославії, також відверто симпатизує Сербії [8, с. 36].

Роль Росії, як «рятівниці» Сербії, детально показана у мемуарах колишнього прем'єр-міністра Росії В. Черномірдіна та колишнього провідного геополітика російського Генштабу Л. Івашова. Нагадаємо, що В. Черномірдин у 2008 р. був разом з фінським дипломатом М. Ахтісаарі посередником на переговорах з сербським Президентом С. Мілошевичем щодо вироблення умов уходу сербських військ із Косово за підсумками військової операції НАТО. У свої спогадах «Виклик», де описано цю дипломатичну місію, В. Черномірдин також звинувачує Захід у змові проти Сербії [11, с. 55]. У свою чергу Л. Івашов згадав про свою роль у перебігу військово-політичних аспектів «кидка російського десанту з Боснії на Приштину» та зробив висновок про те, що ця військова передислокація зберегла російський вплив на балканську політику [3, с. 88]. Не дивно, що тодішній Президент США Б. Клінтон у своїх спогадах звинувачує російських військових яструбів з Генштабу у тому, що вони поставили світ на межу війни між Росією та НАТО за Косово [5, с. 518]. Натомість нинішній міністр закордонних справ Росії С. Лавров звинувачує США та країни НАТО у дестабілізації становища у Косово [7, с. 12]. На посиленні імперських амбіцій у зовнішній політиці Росії на етапі переходу влади у Кремлі від Б. Єльцина до В. Путіна наголошують і німецькі експерти з питань зовнішньої політики [1, с. 44]. Певним винятком, у цій переважно імперській апологетиці, була позиція

російського міністра закордонних справ 1991-1996 р. А. Козирєва, який вважав розпад Югославії таким само закономірним історичним процесом, як і розпад СРСР [6, с. 3].

В українській історіографії М. Каменецький проводить думку про однакову провину Росії та США у загостренні становища навколо Косово у 1998-1999 роках [4, с. 36]. Натомість А. Шилова наголошує на підтримці російським керівництвом, яке у 1999 р. було ангажоване другою чеченською війною, силових спроб сербського керівництва вирішити косовську проблему [10, с. 111]. У монографії В. Ткаченка «Росія: ідентичність агресора» розкрита зовнішньополітична доктрина РФ за часів В. Путіна, спрямована на дискредитацію нового світового порядку та силове нав'язування «руського світу» [9, с. 16].

Американський політолог японського походження Ф. Фукуяма дослідив російську політику щодо Косово як спробу запобігання об'єктивним процесам самовизначення колишніх пригноблених імперським правління націй [13, с. 83]. З таким тлумачення реваншистської російської та сербської політики згоден Ч. Купчан [14, с. 1]. Американський дослідник М. Віккерс у 1998 р. опублікував одну з перших англомовних історій Косово, в якій обґрунтував історичну легітимність незалежності албанців від сербів у цьому краї [15, с. 117]. Американський історик М.Х. Ван Херпен у монографії «Війни Путіна» провів аналогії між діями Сербії у Косово та «гібридними» війнами кремлівського режиму у Чечні, Грузії та Україні [12, с. 8].

Отже, стислий огляд історіографії засвідчує, що проведення аналогій між сербською політикою щодо Косово, яка мала переважно силовий характер до падіння режиму С. Мілошевича у 2000 р., та російськими зовнішньополітичними та військовими діями у ширших масштабах є усталеною точкою зору. На нашу думку, доцільно тлумачити російський політичний курс щодо проблеми Косово у динаміці його змін.

Можна диференціювати декілька періодів зазначеного курсу. Перший період припадає на часи першого терміну Президента Б. Єльцина, коли тодішній російський міністр закордонних справ А. Козирєв проводив політику врахування інтересів балканських народів, зокрема, і щодо розвитку демократії та вільного зовнішньополітичного вибору. Однак, вже від часів відставки навесні 1996 р. А. Козирєва та приходу у російське зовнішньополітичне відомство Є. Примакова спостерігається перехід РФ до жорсткішого курсу на міжнародній арені. Тоді здавалося, що така зміна пріоритетів російської дипломатії відповідає потребам задоволення ностальгії за імперським минулим більшості російського електорату з метою забезпечення переобрання на другий президентський термін Б. Єльцина. Водночас треба мати на увазі, що перша чеченська війна, яка тлумачиться у російських джерелах у сенсі «наведення конституційного ладу» на території цього суб'єкта РФ, впродовж осені 1994 р. – літа 1996 р. значною мірою нагадувала дії сербських сил безпеки у Косово періоду 1989-1991 років. У обох випадках «федеральні війська», маючи симпатії більшості населення своїх країн, намагались брутально придушити «сепаратистів». Але як у чеченському, так і косовському випадках Москва і Белград програвали інформаційну війну з приводу тлумачення сенсу їхніх дій відповідно у Чечні та Косово. Після «Хасав'юртських домовленостей» серпня 1996 р., які де-факто означали визнання Кремлем незалежності «Ічкерії», чеченський конфлікт був на певний час «заморожений». Але на відміну від Косово, де після 1991 р. залишались сербські сили безпеки, із Чечні федеральні війська до кінця 1996 р. були виведені. Відтоді «Ічкерія» перетворилась на осередок, з якого міг розпочатись територіальний розпад РФ. Сербські власті також розуміли, що збереження Союзної республіки Югославія, яка від 1992 р. залишалась у складі Сербії і Чорногорії, залежить від «розмінування міни» Косово.

Однак політичними зусиллями ці задачі не вдалось вирішити ані Росії, ані Сербії.

Навпаки, від 1997 р. спостерігається загострення внутрішньополітичного становища як у Чечні, так і у Косово. В обох зонах міжнародних конфліктів відбувається радикалізація прихильників здобуття остаточної незалежності. Відповідно ще більш жорсткішими стають позиції Москви та Белграда, які знервовано реагують на спроби посередників від Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), або Організації Об'єднаних Націй (ООН) забезпечити сприятливі умови для міжнародно-дипломатичного розв'язання цих конфліктів. Тим паче, що на так званому пострадянському геополітичному просторі наявні й інші аналогічні конфлікти, наприклад, в Абхазії, Нагірному Карабаху, Південній Осетії, Придністров'ї. Однак, компромісний підхід до врегулювання зазначених конфліктів наприкінці 1990-х років так і не було знайдено. Не в останню чергу через спроби Росії радикально переглянути правила гри «однополярної» (американоцентричної) системи міжнародних відносин шляхом здобуття геополітичного реваншу за поразку у «холодній війні».

На прикладі російської політики щодо Косово зазначена тенденція стала явною у 1998-1999 роках. Тоді у Косово було створено «Армію визволення Косово і Метохії», яка розпочала партизанські дії проти сербських сил безпеки у цьому країні. Відповіддю Белграда стала ще більш брутальна «антитерористична операція», яка наразилася на негативний інформаційний супровід в Європі та США. Російська реакція на ці дії обумовлювалась, з одного боку, непевністю щодо визначення наступника Президента Б. Єльцина, а з іншого, вторгненням у серпні 1999 р. чеченських загонів на чолі з Ш. Басаєвим до Дагестану у спробі створення «Емірату Кавказ». На цьому фоні офіційним наступником Б. Єльцина було визначено нового російського Прем'єр-міністра В. Путіна. Зазначимо, що усі ці кремлівські кадрові рокіровки відбувались вже після масштабного

загострення косовської кризи. Наприкінці 1998 р. – навесні 1999 р. у передмісті Парижу у замку Рамбуїє за посередництва ООН та Євросоюзу із США відбувались консультації сербських властей і поміркованої частини албанців Косово щодо майбутнього статусу цього краю. Російська дипломатія у цей час зробила усе можливе, аби за аналогічним сценарієм не розвивалася чеченська криза. Водночас Кремль штовхав сербського диктатора С. Мілошевича до заперечення компромісного варіанту максимальної автономії Косово як перехідного етапу до міжнародного визнання незалежності Косово.

Націоналістично-нераціональна позиція Белграду спровокувала етнічні чистки албанців у Косово та негативну реакцію світової спільноти. Росія та Китай, як постійні члени Ради Безпеки ООН, заблокували ініціативу США і НАТО про гуманітарну інтервенцію у Косово з метою захисту косовських албанців від репресій з боку сербських сил безпеки. У підсумку США і НАТО вирішили діяти самостійно. У березні – червні 1999 р., вперше від часу створення, Північноатлантичний альянс брав участь у військовій операції в Європі. Під тиском бомбувань режим С. Мілошевича був вимушений у червні 1999 р. погодитись на введення до Косово міжнародних миротворчих сил [11, с. 218].

Це рішення спровокувало ще одну інтригу. Росія від 1992 р. брала участь у миротворчій операції ООН на території Боснії і Герцеговини. Але після підписання Дейтонських мирних угод (грудень 1995) відповідальність за проведення миротворчої операції у Боснії і Герцеговині ООН поклала на НАТО. Причому відповідно до домовленостей між Росією та НАТО російський військовий контингент на території Боснії і Герцеговини, хоча і не перебував під безпосереднім оперативним командуванням НАТО, але був зобов'язаний погоджувати з командуванням миротворчою операцією у Боснії свої дії. У ситуації, яка склалась, яструби з російського генерального штабу наполягали на терміновій передислокації

російських десантників до аеропорту Приштини, де наприкінці червня 1999 р. мали висадитись війська НАТО [3, с. 100]. У підсумку російський військовий контингент у Косово здобув «оперативну автономію», але як і у випадку з Боснією, був вимушений координувати свої дії у Косово з командуванням стабілізаційними силами КФОР. Кремль розраховував, що косовську проблему можна бути «спустити на гальмах» і залишити край у складі Сербії.

Восени 1999 р. «косовський успіх» стимулював Прем'єр-міністра В. Путіна особисто очолити російські війська у другій чеченській війні [12, с. 101]. Ця війна тривала і після обрання В. Путіна на перший президентський термін у березні 2000 року. У Кремлі вважали, що проблему Косово можна буде вирішити за рахунок розколу албанського руху на прихильників поміркованого І. Ругови й оголошених терористами adeptів «Армії визволення Косово і Метохії». Але у Чечні такий сценарій дій передбачав попередню військову перемогу над силами опору, натомість у Косово присутність міжнародного контингенту КФОР виключала такий розвиток подій. Утім, у Чечні у 2004-2005 рр. В. Путін зміг за рахунок військового розгрому загонів прихильників незалежності Чечні та величезними субсидіями з федерального бюджету повернути на бік Кремля «обраного» Президентом Чечні Р. Кадірова. Натомість у Сербії восени 2000 р. сталася зміна влади. Демократичні політичні сили переорієнтували Сербію на нормалізацію відносин із Заходом за умов одночасного збереження стратегічних відносин із Росією. 11 липня 2004 р. у Белграді відбулась інавгурація нового Президента Сербії Бориса Тадича. Він підтвердив намір тіснішої співпраці з Гаазьким міжнародним трибуналом і закликав ЄС надати Сербії статус асоційованого члена. Росія намагалась зберегти вплив на Сербії за рахунок побудови газопроводу «Південний потік». У грудні 2005 р. представник ООН на переговорах по Косово М. Ахтісаарі заявив, що Косово має всі ресурси, які

потрібні для самостійного існування. Росія засудила цю заяву.

11 березня 2006 р. на 64-му році життя у Гаазькій в'язниці помер С. Мілошевич. Він залишався для російського керівництва символом «нескореності Заходу». Символічно, що 21 травня 2006 р. більшість громадян Чорногорії висловились за незалежність від Союзною республіки Югославії, куди чорногорці входили від 1992 р. разом із сербами. 29 жовтня 2006 р. була прийнята чинна Конституція Сербії, яка зберегла за Косово статус автономії [12, с. 84]. 2 лютого 2007 р. Сербія засудила план М. Ахтісаарі, який передбачав надання Косово прапору, гербу, гімну, права членства в ООН. Натомість парламент Косово прийняв план М. Ахтісаарі. Росія засудила цю ініціативу.

17 лютого 2008 р. парламент Косово проголосив незалежність краю від Сербії. США та більшість країн Євросоюзу (за винятком Греції, Іспанії, Словаччини, Румунії) визнали незалежність Косово, посилаючись на це як на виняток, а не прецедент для міжнародного права та міжнародних відносин. Однак Росія у серпні 2008 р. розв'язала війну проти Грузії, внаслідок чого, посилаючись на косовський прецедент, визнала незалежність Абхазії та Південної Осетії. Зазначимо, що упродовж 2009-2012 рр. зберігалось велике напруження у відносинах між Сербією та Косово.

Навесні 2012 р. «ліберального» Д. Медведева у Кремлі замінив В. Путін. Росія приступила до наступу за всіма напрямками. У центрі уваги РФ залишались питання зміцнення впливу на пострадянському просторі. Свідченням певного послаблення впливу Москви на Белград можна вважати той факт, що 20 лютого 2013 р. відбулися символічні переговори між Прем'єр-міністром Сербії І. Дачичем і його косовським колегою Х. Тачі. Хоча не було погоджено проблему статусу сербської автономії на півночі Косово, але сам факт переговорів засвідчив успіх дипломатії Європейського Союзу. Росія засуджувала ці кроки Брюсселя.

У лютому 2014 р., скориставшись з дестабілізації внутрішньополітичного

становища України, Росія анексувала Крим. Проти кримських татар, значна частина яких залишилася прихильниками України, російські спецслужби розгорнули репресії, що нагадувало дії сербських спецслужб проти косовських албанців до 1999 року. Тим часом послідовно відбувався процес розбудови державних структур Косово. 6 березня 2014 р. Сербія звернулася до Ради Безпеки ООН у зв'язку з легалізацією армії Косово. На той час увага Росії переключилася на «українську проблему». Кремль, окупувавши Крим, надавав всебічну допомогу самопроголошеним на території Донецької та Луганської областей України «ДНР-ЛНР».

25 серпня 2015 р. у Брюсселі за посередництва Верховного представника Європейського Союзу з питань спільної зовнішньої та безпекової політики Ф. Могеріні Сербія і Косово домовились про створення самоуправління сербських муніципалітетів у Косово. Натомість Косово одержить власний телефонний код, що є частиною поетапного визнання Сербією суверенітету цієї країни. Албанці на території Сербії також отримали право на об'єднання своїх громад. Радикальна опозиція у парламенті Косово від партії «Самовизначення» А. Курті тривала газом владу у спробі зірвати ратифікацію угоди щодо об'єднання та самоуправління сербських громад у Косово.

Цей компроміс відкрив шлях Сербії і Косово до європейської інтеграції. 14 грудня 2015 р. Європейський Союз розпочав офіційні переговори про вступ Сербії. Натомість албанці Косово отримали безвізовий режим з Євросоюзом. Попри це, албанські радикали атакували приміщення парламенту Косово, який ратифікував угоду про національно-культурну автономію сербів. Свої внутрішньополітичні проблеми безальтернативний курс на Європейський Союз викликав у Сербії. На ці події реагувала також Росія, яка на прикладі Чорногорії відпрацьовувала нові політичні технології збереження свого впливу на Балкани. Кремль, спираючись на сербів Чорногорії, сподівався зірвати вступ

Чорногорії до НАТО. Чимало європейських експертів звернули увагу політиків на факт використання Росією тактики «гібридної війни», яку вона використовує проти України, аби дестабілізувати Європейський Союз ще з балканської сторони [12, с. 280].

19 січня 2016 р. прем'єр-міністр Сербії А. Вучич оголосив про призначення на 24 квітня 2016 р. дострокових парламентських виборів, сподіваючись отримати вотум довіри від виборців на проведення реформ, яке мають привести Сербію до Європейського Союзу.

Соціологічні опитування серед сербів засвідчують, що більшість населення Сербії виступає за інтеграцію до Європейського Союзу. Але майже половина сербського суспільства залишається прихильниками сербського націоналізму та виступає проти членства країни в Європейському Союзі. На цю націоналістично-реакційну частину сербського суспільства намагається спиратись Росія. Тому ще зарано вважати, що європейська орієнтація Сербії стала безальтернативною. Свої проблеми, властиві державам, які балансують на межі таких, які не відбулись, характерні для Косово. Потрібен час, аби Європейський Союз переконався в ефективності компромісної угоди про національно-культурну автономію сербських громад у незалежному Косово. Оскільки на цей статус претендує сербська меншість, а не албанська більшість, як за часів існування Югославії, за умов жорсткого контролю з боку Євросоюзу цілком вірогідним є успіх замирення сербсько-албанських конфліктних відносин.

Таким чином за 25 років, які минули від часу розпаду СФРЮ, російська політика щодо Косово фактично пережила два етапи. На першому до 1996 р. були спроби зважати на позицію Заходу щодо способу розв'язання балканських проблем шляхом інтеграції балканських народів до Європейського Союзу. Але неприборкані процеси територіального розпаду РФ спонукали Кремль до антизахідної риторики та дій, зокрема, і на Балканах. Цей курс найбільше асоціюється із

Президентом РФ В. Путіним. Його вплив на балканську політику РФ залишався визначальним навіть за нетривалого періоду президентства Д. Медведева. Саме на його каденцію припадає криза з проголошенням незалежності Косово та російською агресією проти Грузії.

Утім, історичний досвід Сербії, якій, попри брутальні військові дії та репресії, не вдалося зберегти якщо не Югославію, то хоча б «Велику Сербію», нічому не навчив Кремль. Зазнавши поразки в Україні ще за часів «помаранчевої революції» 2004 р., Росія продовжила тиск на Україну. У 2010-2013 рр. здавалось, що потужним тиском на Україну Кремлю ось-ось може поталанити із залученням її до Євразійського простору. Ціною невдачі цього проекту російські реваншисти виявилися навіть готовими запустити процес розпаду території Соборної України за югославським сценарієм, адже без України Росія не може вважати себе справжньою імперією. Правда, на відміну від історії розпаду Югославії, у випадку з агресивною російською політикою щодо України маємо справу з іншою позицією «колективного» Заходу, тобто Євросоюзу та США. У 2014-2016 рр. вони підтримали територіальну цілісність України, адже провал путінської політики фрагментації Соборної України, може запустити дезінтеграційні процеси за югославським сценарієм вже у самій Російській Федерації. Саме тому вже понад 25 років Росія проектує на себе сербський досвід «збереження Югославії». Найгірше саме для Росії, що Кремль послідовно повторює усі помилки сербських націоналістів, які будували «Велику Сербію», намагаючись побудувати «руський мир». Російська

політика продовжує ґрунтуватись на хибних парадигмах авторитарності, заперечення лібералізму та свободи, а це шлях у нікуди.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Внешняя политика России: от Ельцина к Путину / Пер. с нем. – М.: Оптима, 2002. – 303 с.
2. Гуськова Е.Ю. История югославского кризиса (1990-2000) / Елена Юрьевна Гуськова. – М.: Русское право, 2001. – 720 с.
3. Ивашов Л.Г. Косовский кризис 1999 года. Бросок на Приштину / Леонид Григорьевич Ивашов // Новая и новейшая история. – 2004. – № 5. – С. 87-115.
4. Каменецкий М. Косовська проблема від Маркса до Буша / Максим Каменецкий // Зовнішні справи. – 2008. – № 6. – С. 35-38.
5. Клинтон У. Дж. Моя жизнь / Уильям Джефферсон Клинтон; Пер. с англ. – М.: Альпина бизнес букс, 2005. – 1088 с.
6. Козырев А.В. «Преображение или кафкианская метаморфоза»: демократическая внешняя политика России и её приоритеты / Андрей Владимирович Козырев // Независимая газета. – 1992. – 20 августа. – С. 3-4.
7. Лавров С. Косово глазами очевидца из группы дипломатических наблюдателей / Сергей Лавров // Международная жизнь. – 1999. – № 6. – С. 10-16.
8. Пономарёва Е.Г. Политическое развитие постъюгославского пространства (внешние и внутренние факторы) / Елена Георгиевна Пономарёва. – М.: МГИМО-Университет, 2007. – 236 с.
9. Ткаченко В.М. Росія: ідентичність агресора / Василь Миколайович Ткаченко. – К.: Академія, 2016. – 256 с.
10. Шилова А.В. Витоки, особливості та наслідки косовської кризи / Алла Василівна Шилова // Вісник Київського інституту «Слов'янський університет». – К., 2002. – Вип. 10. – С. 103-113.
11. Черномырдин В.С. Вызов / Виктор Степанович Черномырдин. – М.: Московский писатель, 2003. – 616 с.
12. Херпен М.Х. Ван. Війни Путіна. Чечня, Грузія, Україна: незасвоєні уроки минулого / М.Х. Херпен. – Харків: Віват, 2015. – 304 с.
13. Fukuyama Fr. State Building. Governance and World Order in the Twenty First Century / Francis Fukuyama. – Cornell University Press, 2004. – 340 p.
14. Kupchan Ch. Independence for Kosovo / Charles Kupchan [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.foreignaffairs.com/articles/61193/charles-a-kupchan/independence-for-kosovo>
15. Vickers M. Between Serb and Albanian: a History of Kosovo / Make Vickers. – N.Y., 1998. – 450 p.

Павленко Олександр *Політика Російської Федерації щодо проблеми Косово (1991-2015 рр.)*

У статті висвітлюють питання формування та реалізації російської політики щодо проблеми Косово. Прослідковано зміну позиції Кремля стосовно розпаду Югославії від часів Президента Б. Єльцина, Президента В. Путіна та Президента Д. Медведева. Росія використала «косовський прецедент» з метою обґрунтування анексії Криму у 2014 році. У балканській політиці Росії проблема Косово є інструментом збереження російського впливу на Сербію та запобігання її європейській та євроатлантичній інтеграції.

Ключові слова: *Європейський Союз, Косово, Крим, НАТО, Росія, США, Югославія*

Павленко Александр *Политика Российской Федерации относительно проблемы Косово (1991-2015 гг.)*

В статье рассматриваются вопросы формирования и реализации российской политики относительно

Косово. Показано изменение позиции Кремля по вопросу распада Югославии от периода правления Президента Б. Ельцина, Президента В. Путина, Президента Д. Медведева. Россия использовала «косовский прецедент» с целью обоснования аннексии Крыма в 2014 году. В балканской политике России проблема Косово является инструментом сохранения российского влияния на Сербию с целью недопущения её европейской и евроатлантической интеграции.

Ключевые слова: Европейский Союз, Косово, Крым, НАТО, Россия, США, Югославия

Pavlenko Alexander *The politic of Russian Federation in relation to Kosovo (1991-2015)*

The research studied objective and subjective historical reasons for the state formation of Kosovo Albanians starting from the latent stage of this process within former Yugoslavia and then up to the declaration of Kosovo independence. Influence of Yugoslavia's collapse, as well as of external factors on Kosovo's separation from Serbia is also explored in this dissertation. Comparative analyses of specificities of UN and OSCE peacemaking activities was done in different stages of Kosovo conflict. Particular features of Kosovo's internal policy development as an independent state and problematic reasons with a full international recognition of this fact is also highlighted. The paper also reviews impact of the five US Presidential Administration on settlement of Kosovo status problem. Problem of Kosovo's status to the diplomacy of «power poles» in modern system of international relations within the context of NATO war against Yugoslavia in 1999 is underlined. A main tendency of Serbian policy towards Kosovo after the democratic transformation of political system of this state and in conditions of Serbia's European integration aspirations was examined. Comparative analyses of Russian presidents of Elzyn, Putin, and Medvedev position towards the Kosovo status is also applied in the article.

Keywords: European Union, Kosovo, Crimea, NATO, Russia, USA, Yugoslavia

Рецензенти:

Кринко Є.Ф., д.і.н., професор

Шкляж Й.М., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 11.02.2016 р.